02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 462

# A kötet szerzői

**Benedek András** (1956), a tudományfilozófia kandidátusa, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Posztdoktori ösztöndíjjal Oxfordban, majd az Egyesült Államokban tanult és tanított. A Pázmány Péter Tudományegyetem Logika Tanszékét vezette. Kutatási területei: tudományfilozófia, induktív és valószínűségi logika, tudománytörténet, elsősorban a 19–20. századi matematika és fizika története. Analitikus tudományfilozófiával, tanuláselmélettel, matematikafilozófiával foglalkozik, ezen belül a 19–20. századi matematikai és történeti heurisztika kapcsolatával. A témához kapcsolódó publikációi: Tudás és normativitás. In: *Világosság,* XLIV, 2003, 1–2: 157–167; Megjegyzések a jogi tudás fogalmához. In: Bánrévy Gábor–Jobbágyi Gábor–Varga Csaba (szerk.): *Iustum, Aequum, Salutare.* Budapest, PPKE–Osiris, 1998, 51–66; Farkas Gyula a „mathematikai" fizikus. Adalékok a századforduló fizikájának megalapozási kísérleteihez. In: *Világosság,* XL, 1999, 1: 74–84; Lakatos Imre: A tudománytörténet és racionális rekonstrukciói. In: Forrai Gábor (szerk.): *Lakatos Imre tudományfilozófiai írásai* I. Budapest: Atlantisz, 1998.

**Betegh Gábor** (1968), PhD, a Közép-Európai Egyetem Filozófia Tanszékének docense. Kutatási területe az antik görög filozófia, különös tekintettel a metafizikára és a természetfilozófiára. Jelenlegi fő kutatási témája a kozmológia kapcsolódási pontjai a különböző filozófiai diszciplínákkal. Néhány vonatkozó publikáció: *The Derveni Papyrus: Cosmology, Theology and Interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004; Cosmological Ethics in the *Timaeus* and Early Stoicism. In: *Oxford Studies in Ancient Philosophy,* 2003, 24: 273–302; Le problème des représentations visuelles dans la cosmologie présocratique: pour une histoire de la modélisation. In: A. Laks–C. Louguet (szerk.): *Qu'est-ce que la philosophie présocratique? / What is Presocratic Philosophy?* Lille, 2002, 381–415.

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 463



**Békés Vera** (1951), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, kandidátus. Kutatási területe: ismeretelmélet, tudományfilozófia, tudománytörténet. A kötetben szereplő írás témájához kapcsolódó legfontosabb publikációi: *A hiányzó paradigma.* Debrecen: Latin Betűk, 1997, 260 l.; „Cogito ergo credo" – Hit és ész viszonya Polányi Mihály tudományfilozófiájában. In: *Polanyiana,* Vol. 9., 1–2: 123–133 (http://www.kfki.hu/~cheminfo/polanyi/0012/bekes.html); Az újdonság jelei – a tudományos döntések természete. In: *Polanyiana,* Vol. 11., 2002, 1–2: 143–166 (http://www.kfki.hu/~cheminfo/polanyi/02_12/14-ujdonsag.pdf).

**Borbély Gábor** (1962), a filozófiai tudomány kandidátusa, filozófiatörténész, jelenleg az Oktatási Minisztérium főosztályvezetője. Kutatási területe a késő középkori filozófia. Fontosabb publikációi: *Aquinói Szent Tamás, Az értelem egysége. Fordítás, tanulmányok és kommentár.* Budapest: Ikon Kiadó, 1993; Aquinói Szent Tamás: *A világ örökkévalósága.* (Fordítás és jegyzetek.) Budapest: Jószöveg Műhely Kiadó, 1998; Dialektikus disputa az értelem egységének skolasztikus kérdéséről. (Klima Gyulával közösen.) In: *Magyar Filozófiai Szemle,* 2000, 4–6: 361–404; Szkepticizmus a középkorban? Megjegyzések a késő középkori filozófia historiográfiájához. In: *Magyar Filozófiai Szemle,* 1997, 3–4: 639–648; A csaló Isten hipotézis Descartes-nál és a késő-középkorban. In: *Világosság,* 1997, 7: 40–48. Ez utóbbi tanulmány megtalálható a következő kötetben is: Boros Gábor–Schmal Dániel (szerk.): *Kortársunk, Descartes.* Budapest: Áron Kiadó, 2000, 57–70.

**Danka István** (1978), a Pécsi Tudományegyetemen végzett filozófia szakon. 2001-től a MTA Filozófiai Kutatóintézetének segédmunkatársa. 2002-től a PTE Filozófia Doktori Iskola hallgatója. Tanulmánya főként az alábbi előadások szövegén alapul: *Hogyan lehetségesek szintetikus a priori ítéletek?* (Budapest, 2002); *Rethinking Non-Mathematical Necessity* (Pécs, 2003); *Wittgenstein and the Problem of Synthetic A Priori* (Bergen, 2004); *Számtan-e az algebra?* (Pécs, 2004); *Hogyan lehetségesek analitikus a priori ítéletek?* (Budapest, 2004).

**Farkas János László** (1941), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa, jelenleg nyugdíjban. Eszmetörténeti tárgyú tanulmányok szerzője. Szerkesztőként munkatársa volt a *Világosság* (1971–2001)

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 464



és az *Európai Utas* (1990–2004) című folyóiratnak. Tanulmánykötete: *Világra jönni. Értelmezések* (1993). Legutóbb társszerzőként részt vett a *Testet öltött érv. Az értekező József Attila* (2003) és a *Minden filozófia „nyelvkritika". Analitikus filozófia és fenomenológia* (2004) című tanulmánygyűjteményben.

**Ferencz Sándor** (1956), filozófiatörténész, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Az ELTE Bölcsészkarán történelemből és filozófiából diplomázott 1984-ben, előtte villamosmérnöki tanulmányokat folytatott, 1986–1987-ben a svájci Freiburgban tanult filozófiát. Írásai jelentek meg középkori filozófiatörténetről, Canterbury Anselmusról, valamint az információs társadalom témakörében. Kapcsolódó újabb írása egyetemtörténetről (A középkori egyetem. In: Tóth Tamás [szerk.]: *Az európai egyetem funkcióváltozásai.* Budapest: Professzorok Háza, 2001) és a középkori nyelvfilozófiáról (A „nyelv teremtése" avagy a „Teremtés nyelve". Nyelv és megértés Anselmusnál. In: Farkas Katalin–Orthmayr Imre [szerk.]: *Bölcselet és analízis.* Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2003) jelentek meg.

**Gábor György** tudományos munkatárs, vallásfilozófus (MTA Filozófiai Kutatóintézete – Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem). Fő kutatási területe az i. e. 2.–i. sz. 5. század közötti zsidó (rabbinikus) vallásbölcselet, a judaizmus vallásfilozófiája és történelemszemlélete, a zsidóság és kereszténység vallásfilozófiai kapcsolatainak és teológiai vitáinak vizsgálata, valamint a történelemfilozófia hermeneutikai problémái. A kötetben közölt íráshoz kapcsolódó egyéb publikációi: *A bárka és utasai. Zsidóság és kereszténység, történelem és emlékezet.* Budapest: Orpheusz Könyvkiadó, 1996; *A szentély és a vadak. Az emlékezés technikái. Zsidó vallástörténeti tanulmányok.* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2000; A negyedik vadállat. Róma az első századok zsidó irodalmának tükrében. In: *Széfer József (Tanulmánykötet Schweitzer József 80. születésnapjára).* Budapest: Open Art, 2002, 95–120.

**Horváth Pál** (1951), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Fő kutatási területei: keresztény teológia- és filozófiatörténet, általános vallástudományok, bibliai kutatástörténet, a magyar katolikus szellemi élet történetének kérdései. Fontosabb publikációiból: *Vallásismeret.* Budapest: Calibra Kiadó, 1996; *Bibliaismeret.* (Dér Katalinnal

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 465



közösen.) Budapest: Műszaki Kiadó, 1999; *Vallásfilozófia és vallástörténet.* Budapest: Zsigmond Király Főiskola, 2002.

**Kondor Zsuzsanna** (1966), kandidátus, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Főbb kutatási területei: filozófiatörténet, kultúrfilozófia, a kommunikációtechnológia története, különös tekintettel változásainak intellektuális következményeire. Főbb publikációi: *Az információs társadalom és a kommunikációtechnológia elméletei és kulcsfogalmai.* (Fábri Györggyel közösen szerkesztette.) Budapest: Századvég Kiadó, 2003, 271 l.; Changing Media – A Perennial Challenge for Philosophy. In: Nyíri, Kristóf (szerk.): *Mobile Learning: Essays on Philosophy, Psychology and Education*. Vienna: Passagen Verlag, 2003, 69–79; Virtual Realities – Old and New. In: J. Bernard–V. Voigt–G. Withalm (szerk.): *Semiotische Berichte. Special Issue: Media – Old and New.* 1–4. sz. Wien: ÖGS/AAS, 2003, 197–210.

**Kovács Gábor** (1959), PhD, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Szakterülete: a 20. századi politikai gondolkodás. Könyvei: *Az európai egyensúlytól a kölcsönös szolgáltatások társadalmáig. Bibó István, a politikai gondolkodó.* Budapest: Argumentum, 2004, 494 l.; *A megátalkodott jóhiszeműség esélyei. Eszmetörténeti tanulmányok.* Budapest: Liget Műhely Alapítvány, 2001. 199 l.

**Laki János** (1956), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Kutatási területei: tudományfilozófia, ismeretelmélet, nyelvfilozófia. Publikációiból: Gulliver's Return: On the Concept of Rigid Designation. In: *'S' European Journal for Semiotic Studies*, 1991, 4: 161–178; Words of Worlds: Conceptual Schemes Once Again. In: Neumer, Katalin (szerk.): *Sprache und Verstehen: Transdisziplinäre Ansätze*. Wien: IMGS/ISSS, 1998, 161–184; The Fall of the 'Two-Steps-Model': Wittgenstein on Seeing and Meaning. In: O. Gianluigi (szerk.): *From the Tractatus to the Tractatus* (*Wittgenstein-Studien* 2. köt.). Frankfurt: Peter Lang, 2001, 35–52.

**Lehmann Miklós** (1968), az ELTE TÓFK Társadalomtudományi Tanszékének adjunktusa. Fő kutatási területei: Wittgenstein filozófiája, képi megismerés és kommunikáció, strukturális reprezentációk a kognitív tudomány keretei közt. Publikációiból: Funkcionalizmus Wittgenstein filozófiájában. In: *Magyar Filozófiai Szemle,* 2001, 3: 292–301; Bilder einer

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 466



Theorie. In: *Semiotische Berichte,* 2003, 1–4: 97–108; A filozófiai nyelv hétköznapisága. In: Neumer Katalin–Laki János (szerk.): *„Minden filozófia »nyelvkritika«".* Budapest: Gondolat, 2004, 98–112; A reprezentációk realitása. In: Donáth Péter–Farkas Mária (szerk.): *Filozófia – művelődés – történet 2004.* Budapest: Trezor 2004, 17–32.

**Mester Béla** (1962) PhD, filozófiatörténész, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Kutatási területe a kora újkori politikai filozófia története és a magyar filozófia története. Foglalkozott a kortárs magyar prózával is. Fontosabb írásai: A politikai közösség kora modern fogalma. John Locke előfeltevései. In: *Kellék,* 2001, 17: 125–150; Mester Béla–Perecz László (szerk.): *Közelítések a magyar filozófia történetéhez. Magyarország és a modernitás.* Budapest: Áron Kiadó, 2004; *Hatalom, ember, technika Szilágyi István prózájában.* (Kritikai Zsebkönyvtár, 4. Szerkeszti Bacsó Béla és Thomka Beáta.) Budapest: Kijárat Kiadó, 2004.

**Neumer Katalin** (1956), az MTA doktora, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos tanácsadója. Főbb kutatási területei: nyelvfilozófia, a nyelvfilozófia története, Ludwig Wittgenstein filozófiája. Fontosabb könyvei: *Die Relativität der Grenzen. Studien zur Philosophie Wittgensteins*. Amsterdam–Atlanta, 2000; *Gondolkodás, beszéd, írás.* Budapest, 1998; *Határutak. Ludwig Wittgenstein késői filozófiájáról.* Budapest, 1991; *Sprache, Denken, Nation*. (Szerkesztőként.) Bécs, 2005; *Traditionen Wittgensteins*. (Szerkesztőként.) Frankfurt, 2004; *Das Verstehen des Anderen*. (Szerkesztőként.) Frankfurt, 2000.

**Nyíri Kristóf** (1944), az MTA tagja, egyetemi tanár (ELTE), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének igazgatója, vendégprofesszor a következő egyetemeken: Helsinki, Graz, Innsbruck, Santa Barbara (University of California), Buffalo (SUNY). Kutatási témái korábban: a modern filozófiatörténet, az osztrák–magyar eszmetörténet, a nyelvfilozófia és a társadalomfilozófia. A legutóbbi időkben kutatásai a kommunikáció technológiájával (szóbeliség/írásbeliség/könyvnyomtatás/számítógép-hálózatok), illetve a képek kognitív szerepével összefüggő filozófiai kérdésekre összpontosulnak. Legutóbbi néhány műve: *A hagyomány filozófiája.* 1994; *Tradition and Individuality: Essays.* Dordrecht: Kluwer, 1992; Pictorial Meaning and Mobile Communication. (English translation of [2002].) In: Nyíri, Kristóf (szerk.): *Mobile Communication: Essays on Cognition and*

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 467



*Community.* Vienna: Passagen Verlag, 2003, 157–184; From Texts to Pictures: The New Unity of Science. In: Nyíri, Kristóf (szerk.): *Mobile Learning: Essays on Philosophy, Psychology and Education.* Vienna: Passagen Verlag, 2003, 45–67. Wittgensteins Philosophie der Bilder. In: Wilhelm Lütterfelds (szerk.): *Erinnerung an Wittgenstein.* Frankfurt/M.: Peter Lang, 2004, 127–148; *Vernetztes Wissen: Philosophie im Zeitalter des Internets.* Wien: Passagen Verlag, 2004, 179. Honlap: http://www.fil.hu/intezet/nyk.htm

**Palló Gábor** (1942), az MTA doktora, igazgatóhelyettes. Kutatási területei: tudománytörténet, tudományfilozófia, a 20. századi természettudomány története, különös tekintettel a magyar tudományra, kémia- és fizikatörténet, a tudósok migrációja, a kognitív és intézményi aspektusok kapcsolata, összefüggések a tudomány, a politika és a filozófia között, a tudományos kreativitás. Publikációiból: *Radioaktivitás és a kémiai atomelmélet: az anyagszerkezeti nézetek válsága a magyarországi kémiában.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1992, 162; *Hevesy György.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1998, 198 l. *Zsenialitás és korszellem.* Budapest: Áron Kiadó, 2004, 216 l. *Recepció és kreativitás.* (Hét kötet sorozatszerkesztése.) Budapest: Áron Kiadó, 2004.

**Székely László** (1954), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Kutatási területe a filozófiatörténet, a tudományfilozófia és a tudománytörténet, ezen belül különösen a kozmológia és a relativitáselmélet kultúrtörténete és fizikai interpretációi, az antropikus kozmológiai elv, továbbá a tudomány és a hermeneutika, valamint a tudomány és a teológia viszonya. Jelentősebb munkái: *Einstein kozmoszától a fölfúvódó világegyetemig.* Budapest: ELTE BTK, 1990; *Az emberarcú kozmosz: az antropikus elv.* Budapest: Áron Kiadó, 1997; *A Nap magyar kutatója: Fényi Gyula és a jezsuita természettudomány.* Budapest: MTA Filozófiai Intézete, 1999; A relativitáselmélet az európai gondolkodás- és kultúrtörténet kontextusában. In: Margitay–Schwendtner (szerk.): *Tudomány megértő módban. Hermeneutika és tudományfilozófia.* Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2003, 286–349.

**Szécsi Gábor** (1966), kandidátus, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, csoportvezetője. Vendégtanárként és -kutatóként dolgozott a Helsinki, Heidelbergi Egyetemen és a szegedi József Attila Tudományegyetemen. Kutatási területe: kommunikációelmélet, nyelvfilozófia, ismeretelmélet. Főbb munkái: *A kommunikatív elme.* Bu-

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 468



dapest: Áron Kiadó, 2003; *Tudat, nyelv, kommunikáció.* Budapest: Áron Kiadó, 1998; *Szóbeliség és írásbeliség.* (Nyíri Kristóffal közösen szerk.) Budapest: Áron Kiadó, 1998; *A filozófia keresztútjain.* (Szabó Tiborral közösen szerk.) Budapest–Szeged: MTA Filozófiai Intézet–Szegedi Lukács Kör, 1998; *Projektpedagógia.* (Hegedűs Gáborral közösen.) Budapest–Kecskemét: KEF, 2000; *Dialógus.* (Josef von Ferenczyvel közösen.) Budapest: Axel Springer, 2004).

**Tanács János** (1969), a BME Filozófia és Tudománytörténet Tanszék oktatója, a BME–MTA Tudománytörténet és Tudományfilozófia Kutatócsoport tagja, 2000/2001-ben az MTA Filozófiai Kutatóintézetének fiatal ösztöndíjas kutatója. Kutatási területei: matematikatörténet és -filozófia, tudományfilozófia és ismeretelmélet, ezeken belül a nem-euklideszi (Bolyai–Lobacsevszkij-féle) geometria felfedezésének fogalmi, módszertani és társadalmi összefüggései történeti és filozófiai aspektusból. Publikációiból: Rejtőzködő párhuzamosság. In: *Magyar Filozófiai Szemle,* 2001, 4: 473–489; A „párhuzamosok problémájának" és a kanti eszmék magyarországi recepciójának sajátosságai a 18. század végén. In: Palló Gábor (szerk.): *A honi Kopernikusz-recepciótól a magyar Nobel-díjakig.* Budapest: Áron Kiadó, 2004, 93–133; „a' semmi gondolatja: tisztes Őse a 'világnak, melyből a minden lett…" A „párhuzamosok problémája" a 18. században. In: Fehér M.–Láng B.–Zemplén G. (szerk.): *Tudás az időben.* (Tudománytörténeti és Tudományfilozófiai Évkönyv, I. 1.) 2004.

**Tóth Tamás** (1942), egyetemi tanár, a SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara Filozófia és Művelődéstörténeti Tanszékének vezetője, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. Vendégkutató, illetve oktató volt a frankfurti Institut für Sozialforschungban, a washingtoni Catholic University of America, a párizsi École des Hautes Études en Sciences Sociales és az argentínai Universidad Nacionnal de La Plata különböző tanszékein. Főbb kutatási területei: eszmetörténet, társadalomfilozófia, kommunikációelmélet. Egy fontos publikáció: Tóth Tamás (szerk.): *Az európai egyetem funkcióváltozásai. Felsőoktatás-történeti tanulmányok.* Budapest: Professzorok Háza, 2001.

**Tőzsér János** (1970), tudományos munkatárs az ELTE MTA-TKI Nyelvfilozófiai Kutatócsoportjában. Kutatási területe: az elme metafizikája, észlelés. Néhány, e kötetben szereplő tanulmánnyal rokon témájú, ma-

02Szerzok(3).qxd 2005.06.09. 10:32 Page 469



gyar nyelvű tanulmánya: Négy érv a fizikalizmus ellen. In: Uő: *Játékok és nyelvjátékok.* Budapest: Kávé Kiadó, 2001; Descartes a test és a lélek reális különbségéről. In: uo.; Hogyan cáfolja Wittgenstein azt a nézetet, mely szerint mentális állapotaink neurofiziológiai állapotok? In: *Világosság,* 2002, 1. sz.; Kontextus és fizikalizmus. In: *BUKSZ,* 2003, tél.

**Turgonyi Zoltán** (1957), az MTA Filozófiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Fő érdeklődési területe az etika, ezen belül az erkölcsi relativizmus meghaladhatósága, valamely egyetemes érvényű normarendszer megfogalmazhatósága. Néhány fontosabb publikációja: Nationality and Rationality. In: *Perspectives on Minorities*. *Philosophical Reflections on the Identity and the Rights of Cultural Minorities.* (M. F. Fresco és P. J. M. van Tongeren szerkesztésében.) Tilburg University Press, 1991, 75–85; Lehet-e döglött kutyából szalonna, avagy nyújthat-e valamit a mai katolikus gondolkodás számára néhai dialóguspartnere, a marxizmus? In: Nyíri Kristóf (szerk.): *Vallásfilozófia Magyarországon. A hazai egyházak szellemi helyzete.* Budapest: MTA Filozófiai Intézete–Áron Kiadó, 1995, 181–196; A vallások etikai párbeszédének lehetőségei és korlátai. In: Szabó Lajos–Tomka Miklós–Horváth Pál (szerk.): *…és akik mást hisznek? Hívek és egyházak egymásról.* Budapest: Balassi Kiadó, 2000, 279–288; La conscience morale comme »affaire privée«. In: Frenyó, Zoltán–Lendvai, L. Ferenc–Fresco, Marcel–Tongeren, Paul van (szerk.): *Papers presented to the Conferences of Dutch and Hungarian Philosophers 1986–1990.* Maastricht: Shaker Publishing, 2000, 435–440; *Etika.* Budapest: Kairosz Kiadó, 2003, 255.